

KIRJALLINEN KYSYMYS 231/2007 vp

Metsähallituksen hakkuut Inarin Hannunkotavaarassa

Eduskunnan puhemiehelle

Puolitoista vuotta sitten Ylä-Lapin metsäkiistat kärjistyivät. Ympäristöjärjestöt ja saamelaisjärjestöt kampanjoivat näkyvästi saamelaisille tärkeiden laidunalueiden hakkuista vastaan ja YK:n ihmisoikeuskomitea kehotti valtiota lopettamaan hakkuut Inarin Nellimissä. Metsähallituksen suurin asiakas, StoraEnso, kieltäytyi ostamasta puuta, joka oli peräisin kiistellyiltä alueilta. Muutkaan isot metsäyhtiöt eivät ole enää ostaneet puuta näiltä alueilta.

Inarin viisi paliskuntaa ja yksi tokkakunta ovat merkinneet vuonna 2003 kartalle ne laitumet, joiden ne haluavat säästävän hakkuilta. Kiistellyt alueet ovat valtion maita. Marraskuun 2005 jälkeen valtion liikelaitos Metsähallitus ei enää tehnyt hakkuista sellaisissa metsissä, joiden hakkaamista poronhoitajien muodostamat paliskunnat vastustivat.

Nyt tilanne on muuttunut. Toukokuussa 2007 hakkuut käynnistettiin Paatsjoen paliskunnan alueella Hannunkotavaarassa paliskunnan vastustuksesta huolimatta. Metsähallitus on ilmoittanut jatkavansa syksyllä hakkuista kiistellyissä metsissä. Hakkuista on perusteltu taloudellisilla syillä.

Poronhoitolain 2 §:n mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Saman lain 53 §:n mukaan valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa silloin, kun ne suunnittelevat valtion maita koske-

via, poronhoitoon olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä.

Suomen porosaamelaiset ry on vedonnut valtioon, että se lopettaisi hakkuut kiistellyillä alueilla. Vetoimuksen mukaan valtion metsätalous aiheuttaa vakavaa haittaa perinteiselle vapaasti laiduntavalle poronhoidolle, sillä laitumet pirstoutuvat, luppometsät katoavat ja maajäkälä kärsii. On harmillista, että puolentoista vuoden hakkuutaukoa ei käytetty hyväksi ja neuvoteltu pysyvästä ratkaisusta, joka turvaisi saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ja tyydyttäisi kiistan eri osapuolia.

Koska suuret metsäyhtiöt ovat kieltäytyneet ostamasta puuta kiista-alueilta, suurin osa Hannunkotavaaran puusta on myyty paikalliselle energiayhtiölle. Energiakäytössä puun arvo on yleensä huomattavasti matalampi kuin esimerkiksi selluloosan valmistukseen käytettynä puuna. Tämän vuoksi energiantuotannossa käytetään yleensä hakkuutähteitä, kantoja ja lahoa puuta. Lapissa on esitetty paljon toiveita, että Metsähallitus keräisi tähteet hakkuiden jälkeen energiapuuksi.

Luontoarvoiltaan merkittävän, monisatavuotisen erämaan hakkaaminen energiapuuksi ei voi olla kannattavaa etenkään, kun metsällä on taloudellista merkitystä muille Ylä-Lapin tärkeille elinkeinoille, matkailulle ja poronhoidolle.

Suomi on ilmaissut pyrkimyksensä ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointiin. Nykyinen lainsäädäntö ei turvaa saamelaisten oikeuksia niin, että sopimus voitaisiin ratifioida. On

kuitenkin tarpeen pidättäytyä sellaisista toimenpiteistä, kuten arvokkaiden laidunalueiden hakkuista, jotka saattavat vaarantaa sovun syntymisen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten maa- ja metsätalousministeriö aikoo reagoida porosaamelaisten pyyntöön hakkuiden keskeyttämisestä ja neuvottelujen aloittamisesta ja

miten varmistetaan, ettei arvokasta vanhaa metsää myydä energiapuuksi, jota on alueelta saatavissa muutenkin?

Helsingissä 28 päivänä kesäkuuta 2007

Anni Sinnemäki /vihr

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anni Sinnemäen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 231/2007 vp:

Miten maa- ja metsätalousministeriö aikoo reagoida porosaamelaisten pyyntöön hakkuiden keskeyttämisestä ja neuvottelujen aloittamisesta ja

miten varmistetaan, ettei arvokasta vanhaa metsää myydy energiapuuksi, jota on alueelta saatavissa muutenkin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Maa- ja metsätalousministeriö julkisti joulukuussa 2003 toimintaohjelman Ylä-Lapin metsä- ja porotalouden yhteensovittamiseksi. Toimintaohjelman valmistelussa käytettiin tausta-aineistona selvitysmies Pirkko Saarelan esityksiä ja niistä saatuja lausuntoja. Yksi toimintaohjelman toimenpiteistä oli, että Metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonvarasuunnitelma päivitettiin etuajassa. Uusi luonnonvarasuunnitelma valmistui vuonna 2006 ja siinä vuotuista hakkuusuunnitetta pienennettiin porotalouden ja saamelaiskulttuurin turvaamiseksi 150 000 kuutiometristä 115 000 kuutiometriin. Luonnonvarasuunnitelma laadittiin osallistavassa prosessissa, jossa eri sidosryhmien tavoitteet pyrittiin sovittamaan mahdollisimman hyvin yhteen. Erilaisten tavoitteiden yhteensovittamisessa joudutaan aina tekemään kompromisseja. Kaikkia porotalouden näkökulmasta esitettyjä vaatimuksia ei voida toteuttaa sellaisenaan, koska myös muiden sidosryhmien vaatimukset on otettava huomioon. Esimerkiksi

Inarin kunta vastusti hakkuusuunnitteen alentamista.

Metsähallituksen Hannunkotavaaran hakkuut ovat voimassa olevan luonnonvarasuunnitelman mukaisia ja ne alkoivat syksyllä 2006. Tänä keväänä hakatusta puusta arvokkain osa, sahapuu, on toimitettu paikalliselle sahalle. Muu osa puista toimitetaan paikalliselle energialaitokselle osana isompaa energiapuukauppaa. Tämä kauppa sisältää myös hakkuutähteitä sekä harvennusta ja raivauspuuta. Myös paikalliset poromiehet ovat olleet mukana energiapuun korjuu-urakoissa. Kyseessä on kestävä kehityksen mukainen toiminta, jossa paikallista uusiutuvaa luonnonvara, puuta, korjataan paikallisella työvoimalla ja jalostetaan paikallisesti sahatavaraksi ja bioenergiaksi.

Metsähallitus neuvottelee säännöllisesti paliskuntien kanssa metsätalouden toimenpiteiden toteutuksesta, jotta työt leimikoilla aiheuttaisivat mahdollisimman vähän haittaa poronhoidolle. Neuvotteluja on käyty myös Paatsjoen paliskunnan kanssa ja niitä on tarkoitus myös jatkaa ennen kuin työt syksyn leimikoilla alkavat. Metsähallitus on yleensä pystynyt sopimaan metsätalouden toimenpiteiden toteutuksesta paliskuntien kanssa. Ylä-Lapin metsäkiistoista tällä hetkellä on ratkaisematta ns. Nellimin alueen kiista, jota parhaillaan käsitellään Lapin käräjäoikeudessa. Metsähallitus ei tee hakkuita tällä alueella.

Metsähallitus ei tee hakkuita luontoarvoiltaan merkittävissä vanhoissa metsissä. Metsähallitus ei myöskään harjoita metsätaloutta erämaalain (62/1991) nojalla rauhoitetuissa metsissä, vaikka laki antaisi siihen mahdollisuuden. Ylä-Lapin metsätalous ei uhkaa luonnon monimuotoisuutta, koska luontoarvot on turvattu laajojen ja yhtenäisten luonnonsuojelualueiden avulla. Esimer-

kiksi Inarin kunnan alueella tuottavasta metsämaasta on suojeltu yli puolet. Ne luonnonsuojellisesti arvokkaat kohteet, jotka sijaitsevat valtion talousmetsissä, turvataan Metsähallituksen alue-ekologisissa suunnitelmissa kuviokohtaisilla toimenpiderajoituksilla.

ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointi ja saamelaisten maa- ja metsätalouden kysymykset ovat erillisiä kysymyksiä, jotka eivät suoranaisesti liity Metsähallituksen Hannunkotavaarassa tekemiin hakuihin. ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointia koskeva valmistelu on tällä hetkellä kesken. Oikeusministeriö selvittää mahdollisia ratkaisumalleja yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, työministeriön, ulkoasiainministeriön ja valtiovarainministeriön kanssa. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että alkuperäiskansasopimuksen ra-

tifiointista saadaan aikaan ratkaisu, joka on mahdollisimman tasapuolinen kaikkien alueella asuvien kannalta.

Ylä-Lapin metsä- ja porotalouden yhteensovittamisen toimintaohjelman yhtenä toimenpiteenä perustettiin Ylä-Lapin metsien kestävä käytön tutkimusohjelma, jota Metsätutkimuslaitos vetää. Tutkimusohjelma päättyy vuoden 2007 lopussa, mutta se on jo ehtinyt tuottaa runsaasti Ylä-Lapin kysymysten ratkaisemisen kannalta tärkeää tietoa. Yksi tärkeimmistä tuloksista on ollut se, että paikallisten asukkaiden mielestä porotalous, metsätalous ja matkailu ovat kaikki tärkeitä elinkeinoja ja että niitä voidaan harjoittaa Ylä-Lapissa rinnakkain. Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on jatkossakin toimia niin, että Ylä-Lapin kaikkien elinkeinojen toimintaedellytykset voidaan turvata.

Helsingissä 12 päivänä heinäkuuta 2007

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 231/2007 rd undertecknat av riksdagsledamot Anni Sinnemäki /gröna:

Hur ämnar jord- och skogbruksministeriet reagera på rensamernas begäran om att avverkningarna skall avbrytas och förhandlingar inledas och

på vilket sätt ämnar man säkerställa att värdefull gammal skog inte säljs och blir energived?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Jord- och skogsbruksministeriet publicerade i december 2003 ett verksamhetsprogram för samordningen av rennäringen och skogshushållningen i övre Lappland. Som bakgrundsmaterial vid beredningen av verksamhetsprogrammet användes utredningsperson Pirkko Saarelas förslag och de utlåtanden som inkom om förslagen. En av åtgärderna i verksamhetsprogrammet var att Forststyrelsens naturresursplan för övre Lappland uppdaterades tidigare än planerat. Den nya naturresursplanen var färdig 2006 och den årliga avverkningsplanen minskades från 150 000 kubikmeter till 115 000 kubikmeter för att trygga rennäringen och samekulturen. Naturresursplanen utformades i en inkluderande process, där olika intressegruppers mål sammanjämkades så väl som möjligt. När olika mål sammanjämkas blir man alltid tvungen att göra kompromisser. Alla krav som ställdes utifrån rennäringens synvinkel kan inte uppfyllas som sådana, eftersom också andra intressegruppers krav måste beaktas.

T.ex. Enare kommun motsatte sig minskningen av avverkningsplanen.

Forststyrelsens avverkningar vid Hannunkotavaara sker i överensstämmelse med den gällande naturresursplanen och de inleddes hösten 2006. Den värdefullaste delen av den skog som avverkades i våras, sågtimret, fördes till en lokal såg. Resten ingår i en större energivirkesaffär och levereras till ett lokalt energiverk. I denna affär ingår också avverkningsrester och virke som tas tillvara vid gallring och röjning. I arbetet med huggningen av energived har också lokala renkarlar deltagit. Avverkningen följer principen om hållbar utveckling: en lokal, förnybar naturresurs, skog, avverkas av lokal arbetskraft och bearbetas lokalt för att bli sågat virke och bioenergi.

Forststyrelsen förhandlar regelbundet med renbeteslagen om genomförandet av skoghushållningsåtgärderna för att arbetena vid stämplingsposterna skall orsaka så litet olägenheter för renskötseln som möjligt. Förhandlingar har också förts med Paatsjoki renbeteslag och avsikten är att förhandlingarna skall fortsätta när arbetena vid stämplingsposterna fortsätter i höst. Forststyrelsen har i regel kommit överens om genomförandet av skoghushållningsåtgärderna med renbeteslagen. I fråga om avverkningarna i övre Lappland gäller i dag den olösta tvisten om avverkningarna i Nellim som för närvarande behandlas i Lapplands tingsrätt. Forststyrelsen genomför inga avverkningar i området.

Forststyrelsen utför inte avverkningar i gamla skogar med höga naturvärden. Forststyrelsen bedriver inte heller skogsbruk i skogar som skyddats med stöd av ödemarkslagen (62/1991), även om lagen ger möjlighet till detta. Skogshushåll-

ningen i övre Lappland hotar inte naturens mångfald, eftersom skogarnas naturvärden har skyddats med hjälp av vidsträckta och enhetliga naturskyddsområden. T.ex. i Enare kommun är över hälften av den produktiva skogsmarken skyddad. Objekt av naturskyddsvärde som ligger inom statens ekonomiskogar skyddas genom noga utmärkta åtgärdsbegränsningar i Forststyrelsens regionalekologiska planer.

Ratificeringen av ILO:s konvention om ursprungsbefolkningars rättigheter och frågan om samernas rätt till land är separata frågor som inte direkt hör ihop med Forststyrelsens avverkningar i Hannunkotavaara. Beredningen av ratificeringen av ILO:s konvention om ursprungsbefolkningar pågår som bäst. Justitieministeriet utreder möjliga modeller för en ratificering tillsammans med jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, arbetsministeriet, utrikesministeriet och finansministeriet. Jord- och skogsbruksministe-

riet anser det vara viktigt att man når ett avgörande om ratificeringen av ursprungsbefolkningskonventionen som är så rättvist som möjligt för alla som bor inom området.

En åtgärd i verksamhetsprogrammet för samordningen av skogshushållningen och rennäringen i övre Lappland var inrättandet av ett forskningsprogram för hållbart nyttjande av skogarna i övre Lappland. Forskningsprogrammet leds av Forststyrelsen. Forskningsprogrammet avslutas vid utgången av 2007, men det har redan nu producerat mycket kunskap som är viktig med tanke på de frågor som är aktuella i övre Lappland. Ett av de viktigaste resultaten är att den lokala befolkningen anser att renskötsel, skogsbruk och turism är viktiga näringar och att alla tre kan utövas sida vid sida i övre Lappland. Skogs- och jordbruksministeriets mål är att också i fortsättningen verka så, att verksamhetsbetingelserna för alla näringar i övre Lappland kan tryggas.

Helsingfors den 12 juli 2007

Jord- och skogsbruksminister Sirkka-Liisa Anttila